10/5106

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 13.11.2026
Sayı : 2059

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de yapay zekâ teknolojilerine yönelik kamu yatırımlarının, teşviklerin, araştırma ve geliştirme desteklerinin ve nitelikli insan gücü politikalarının bölgesel dağılımının; özellikle Uşak ve Ege Bölgesi'ndeki yapay zekâ yatırımlarının mevcut durumunun, iller arasındaki teknolojik gelişmişlik farklılıklarının, üniversiteler ve sanayi kuruluşlarının yapay zekâ kapasitesinin, teknoloji girişimlerinin finansmana erişimde yaşadığı sorunların, dijital altyapı ve nitelikli personel eksikliklerinin bütün yönleriyle araştırılması; Uşak başta olmak üzere teknoloji yatırımlarında yeterince gelişemeyen illerin desteklenmesi, kamu kaynaklarının dengeli dağıtılması ve yapay zekâ alanında bölgesel kalkınmayı sağlayacak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 11.11.2026

Op. Dr. Ali KARAOBA
Uşak Milletvekili

GEREKÇE

Yapay zekâ teknolojileri, sanayi üretiminden tarıma, sağlık hizmetlerinden eğitime, ulaşımdan enerji yönetimine kadar ekonomik ve toplumsal yaşamın hemen her alanında köklü değişiklikler yaratmaktadır. Günümüzde ülkelerin ekonomik rekabet gücü yalnızca geleneksel üretim kapasitesiyle değil; veri işleme, yapay zekâ geliştirme, dijital altyapı, nitelikli insan gücü ve yüksek katma değerli teknoloji üretme kapasiteleriyle de belirlenmektedir. Bu dönüşümün yalnızca belirli büyükşehirlerde ve gelişmiş sanayi merkezlerinde yoğunlaşması, Türkiye'deki mevcut bölgesel eşitsizliklerin teknoloji alanında da derinleşmesi riskini taşımaktadır.

Türkiye'nin 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi'nde yapay zekâ, dijital dönüşüm ve yüksek teknoloji yatırımları stratejik öncelikler arasında yer almaktadır. Ayrıca 2026–2030 Türkiye Yapay Zekâ Eylem Planı ile yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yönelik ulusal hedefler belirlenmiştir. Ancak bu hedeflerin hangi illerde, hangi yatırımlarla, ne kadar kamu kaynağı kullanılarak ve kaç kişiye istihdam sağlanarak gerçekleştirildiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Ulusal ölçekte açıklanan teknoloji hedeflerinin yerel kalkınma politikalarına ne ölçüde yansıdığı değerlendirilmelidir. Özellikle Ege Bölgesi'nde İzmir gibi gelişmiş üniversite, teknopark ve sanayi ekosistemlerine sahip merkezlerle Uşak, Afyonkarahisar ve Kütahya gibi illerin teknoloji altyapıları, yatırım kapasiteleri ve girişimcilik olanakları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların yapay zekâ yatırımlarına, kamu desteklerine, araştırma projelerine ve nitelikli istihdama nasıl yansıdığı karşılaştırmalı biçimde araştırılmalıdır. Kamu yatırımlarının ve desteklerinin belirli merkezlerde yoğunlaşması ihtimali, diğer illerin teknolojik dönüşüm sürecinde geri kalmasına neden olabilecek önemli bir risk olarak değerlendirilmelidir.

Uşak açısından bu mesele daha da önemlidir. Uşak Üniversitesi'nin 2025–2029 Stratejik Planı'nda girişimci akademisyen ve öğrenci sayısının düşüklüğü, girişimcilik fonlarından yeterince yararlanılamaması, ilde Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin yetersizliği ve kuluçka merkezinin bulunmaması açıkça belirtilmektedir. Aynı planda üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesi, yenilikçi girişimlerin desteklenmesi, teknoloji odaklı üretimin artırılması ve kuluçka ile hızlandırma merkezlerinin kurulması ihtiyaç olarak tanımlanmaktadır. Üniversitenin kendi planlama belgelerinde ortaya konulan bu eksiklikler, Uşak'ın teknoloji ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik kamu politikalarının araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Uşak; tekstil, deri, seramik, geri dönüşüm, tarım ve hayvancılık gibi sektörlerde önemli bir üretim birikimine sahiptir. Yapay zekâ teknolojileri bu sektörlerde üretim süreçlerinin verimliliğinin artırılması, enerji tüketiminin azaltılması, kalite kontrolünün geliştirilmesi, atıkların ayrıştırılması, su kaynaklarının etkin kullanılması ve tarımsal üretimin planlanması bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu teknolojilere erişimi, gerekli yazılım ve donanım yatırımlarını gerçekleştirme kapasitesi, teknik personel ihtiyacı ve finansman olanakları değerlendirilmeden dijital dönüşümün bütün illerde aynı hızda gerçekleşmesi beklenemez.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı KOSGEB tarafından 2026 yılında yapay zekâ teknolojileri geliştiren veya kullanan girişimler için 5 milyon TL'ye kadar kredi programı başlatılmıştır. Bunun yanında TÜBİTAK'ın araştırma ve geliştirme destekleri, teknoloji geliştirme bölgelerine sağlanan teşvikler ve kalkınma ajanslarının mali destek programları, yapay zekâ ekosisteminin gelişmesinde önemli araçlardır. Ancak bu desteklerden 2020–2026 yılları arasında hangi illerde kaç işletmenin yararlandığı, iller bazında ne kadar kaynak aktarıldığı, kaç yapay zekâ projesinin desteklendiği ve bu projelerin ne kadarının ticarileştiği ortaya konulmalıdır. Başvuru sayıları, kabul oranları ve destek tutarları karşılaştırılarak bölgesel eşitsizliklerin nedenleri araştırılmalıdır.

Zafer Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 2024–2028 TR33 Bölgesi Bölge Planı'nda Uşak, Afyonkarahisar, Kütahya ve Manisa'nın sanayide teknolojik dönüşümünün sağlanması öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Ancak bölgesel kalkınma hedeflerinin yapay zekâ, veri analitiği, otomasyon, ileri yazılım teknolojileri ve dijital üretim altyapısı bakımından hangi somut yatırımlara dönüştüğü, bu yatırımların iller arasında nasıl dağıldığı ve Uşak'ın hangi projelerden yararlandığı incelenmelidir. Bölgesel teknoloji politikalarının yalnızca strateji belgelerinde kalmaması, ölçülebilir yatırımlara, istihdama ve üretim artışına dönüşmesi gerekmektedir.

Üniversitelerin yapay zekâ alanındaki araştırma kapasitesi de bu dönüşümün temel unsurlarından biridir. Uşak Üniversitesi başta olmak üzere Ege Bölgesi'ndeki üniversitelerin yapay zekâ laboratuvarları, araştırma merkezleri, akademik personel kapasiteleri, TÜBİTAK projeleri, uluslararası araştırma ortaklıkları ve özel sektörle yürüttükleri çalışmalar karşılaştırılmalıdır. Öğrencilerin yapay zekâ teknolojileri geliştirebileceği ortak laboratuvarlara, yüksek performanslı işlem altyapısına, veri merkezlerine ve girişimcilik desteklerine erişimi araştırılmalıdır.

Yapay zekâ alanında nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi kadar bu insan gücünün kendi ilinde istihdam edilebilmesi de önemlidir. Bilgisayar, yazılım, elektrik-elektronik ve diğer mühendislik alanlarından mezun olan gençlerin büyükşehirlere veya yurt dışına yönelmesi, daha küçük illerin teknoloji geliştirme kapasitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Uşak ve çevre illerde genç mühendislerin, yazılım geliştiricilerin, veri bilimcilerin ve yapay zekâ uzmanlarının istihdamını artıracak teknoloji yatırımlarına, girişimcilik desteklerine ve üniversite-sanayi iş birliği modellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Diğer taraftan yapay zekânın kamu hizmetlerinde kullanımı da bölgesel eşitlik açısından değerlendirilmelidir. Belediyelerin su ve enerji yönetimi, hastanelerin tanı ve tedavi hizmetleri, tarımsal üretimin izlenmesi, sanayi işletmelerinin enerji verimliliği, afet yönetimi ve çevre kirliliğinin takibi gibi alanlarda yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştırılması önemli kamu yararları sağlayabilir. Bu uygulamaların geliştirilmesinde kişisel verilerin korunması, algoritmik kararların denetlenebilirliği, siber güvenlik ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı da gözetilmelidir.

Türkiye'nin yapay zekâ alanında gelişmesi hedeflenirken Uşak gibi üretim kapasitesi bulunan illerin bu dönüşümün dışında kalması kabul edilemez. Bir tarafta millî teknoloji ve dijital dönüşüm hedefleri açıklanırken diğer tarafta üniversitelerin kendi raporlarında Ar-Ge, girişimcilik ve

kuluçka altyapısı eksikliklerinin yer alması, kamu yatırımlarının ve bölgesel teknoloji politikalarının yeterliliğinin sorgulanmasını gerektirmektedir. Yapay zekâ yalnızca büyükşehirlerdeki teknoloji şirketlerinin değil, Anadolu'daki sanayicinin, çiftçinin, genç girişimcinin ve üniversite öğrencisinin de erişebileceği bir ekonomik fırsata dönüşmelidir.

Kurulacak Meclis Araştırma Komisyonunun; Türkiye genelinde ve Ege Bölgesi'nde yapay zekâ yatırımlarının illere göre dağılımını, kamu teşvik ve desteklerini, TÜBİTAK ve KOSGEB kaynaklarının kullanımını, kalkınma ajanslarının teknoloji projelerini, üniversitelerin araştırma altyapısını, teknopark ve kuluçka merkezlerinin kapasitelerini, yapay zekâ girişimlerinin finansmana erişimini, nitelikli personel ihtiyacını ve kamu ile özel sektörün dijital dönüşüm düzeyini karşılaştırmalı olarak incelemesi gerekmektedir. Özellikle Uşak'ın mevcut teknoloji altyapısının, eksik yatırımlarının ve yüksek katma değerli üretime geçiş potansiyelinin belirlenmesi; ilde bir yapay zekâ ve dijital dönüşüm merkezi kurulması, ortak araştırma laboratuvarlarının geliştirilmesi ve girişimcilik desteklerinin artırılmasına yönelik seçeneklerin değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Komisyon çalışmalarında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, TÜBİTAK, KOSGEB, Zafer Kalkınma Ajansı, İzmir Kalkınma Ajansı, Güney Ege Kalkınma Ajansı, Uşak Üniversitesi ve diğer bölge üniversiteleri, organize sanayi bölgeleri, ticaret ve sanayi odaları, teknoloji geliştirme bölgeleri, yapay zekâ ve yazılım sektörünün temsilcileri ile ilgili meslek kuruluşlarının görüşlerine başvurulmalıdır. Komisyon tarafından il bazında teknoloji yatırımları ve kamu desteklerini ortaya koyan karşılaştırmalı bir envanter hazırlanmalı; bölgesel gelişmişlik farklılıklarını azaltacak, ölçülebilir hedefleri ve uygulama takvimi bulunan bir yatırım ve istihdam modeli geliştirilmelidir.

Bu nedenlerle Türkiye'de yapay zekâ yatırımlarının ve kamu desteklerinin bölgesel dağılımının, Uşak ve Ege Bölgesi'nin yapay zekâ teknolojilerindeki mevcut kapasitesinin, iller arasındaki yatırım, altyapı, finansman ve istihdam farklılıklarının, üniversite-sanayi iş birliğinde yaşanan sorunların, teknoloji girişimlerinin desteklere erişiminin ve kamu kurumlarının dijital dönüşüm ihtiyaçlarının bütün yönleriyle araştırılması; Uşak başta olmak üzere teknolojik gelişmede geri kalma riski taşıyan illerin desteklenmesi, yapay zekâ yatırımlarının ülke geneline dengeli biçimde yaygınlaştırılması ve yüksek katma değerli üretim ile nitelikli istihdamı artıracak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Necmin Yıldırım Kaca	Hatay MV	[illegible]
Gülcan Kış	Mersin	[illegible]
Deniz Demir	Ankara	[illegible]
Ömer Fethi Gürer	Niğde Mv.	[illegible]
Nurten YONTAR	Tekirdağ Mv.	[illegible]
Vecdi Gündoğdu	Kırklareli MV	[illegible]
Ali ÖZTUNG	Kahramanmaraş Mv	[illegible]
Tüzkeş Alaş	Bolu	[illegible]
Semra Dinçer	Ankara Mv	[illegible]
Ayşu Bankoğlu	Bartın Mv	[illegible]
Mehmet Güzelmansur	Hatay Mv	[illegible]
Dr. İlhami Özcan AYGÜN	Tekirdağ Mv	[illegible]
Gülizar Biçer KARACA	Denizli MV.	[illegible]
Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir Mv.	[illegible]
Orhan Sarıbal	Bursa MV.	[illegible]
Hasan Öztürkmen	Gaziantep Mv.	[illegible]
Müzeyyen Sevkin	Adana Mv.	[illegible]
Kadim Durmaz	Tokat Mv.	[illegible]
GÜRSEL EROL	Elazığ Mv.	[illegible]
Mahir POLAT	İzmir	[illegible]